

# Nurmijärven kunnan talousarviokehys 2026

Kunnanhallitus 16.06.2025

627/02.02.00/2025

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Vuosittaisen talousarviovalmistelun käynnistämiseksi kunnanhallitus hyväksyy kunnan hallintosäännön 65 §:n mukaisesti talousarvion suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet, joiden perusteella toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa.

## Talousarvion 2026 valmistelun lähtökohdat Nurmijärvellä

Nurmijärven kunnan talouden ennuste näyttäytyy edelleen haastavana kuluvaan vuosikymmenen osalta talouden tasapainottamistoimenpiteistä ja veroprosentin korottamisesta huolimatta. Kunnan velkaantuminen saatiin katkaistua vuonna 2023, mutta vuonna 2024 lainakanta kääntyi uudelleen nousuun ja tulevien vuosien investointihankkeet voimistavat nykyistä velkaantumiskehitystä. Vuoden 2026 ennakkoidaan olevan selkeästi alijäämäinen, jonka jälkeen vuodesta 2027 ennakkoidaan ylijäämäistä kertaluontoisten maan myynnin luovutusvoittojen ansiosta. Tämän jälkeen kunnan talous kääntyy alijäämäiseksi ja vuosittaisen alijäämän arvioidaan olevan 4-6 milj. euroa. Kunnan investointitaso on kuluvaan vuosikymmenen loppuun asti 50-100 milj. euroa/vuosi ja investointien tulorahoitus-% asettuu pääsääntöisesti alle 55 prosenttiin, kun sen pitäisi tasapainoisessa taloudessa asettua 70-120 prosenttiin. Tämän seurauksena kunnan lainakannan ennakkoidaan lähestyvän vuosikymmenen lopussa 400 milj. euron rajapyykkiä. Lainakannan kasvun hillintä investointien priorisoimisen kautta sekä kunnan tulorahoituspohjan vahvistaminen on kunnan talouden näkökulmasta ensiarvoisen tärkeää. Kunnan palveluverkkoon tehtävät investoinnit tulisi toteuttaa toiminnallisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla, jotta tuleville vuosille jäisi taloudellista liikkumavaraa, eikä kunta joutuisi investointien toteutuksen laajuuden vuoksi sopeuttamaan kuntalaisten palveluista.

Kunnan taloutta heikentävät erityisesti palvelutuotannon menojen kasvu, jonka taustalla on mm. kunta-alan palkkaratkaisu, TE-palvelujen kustannusten ja työttömyysetuuksien kasvu sekä suuret investoinnit, kun kunta tulevina vuosina investoi koulu- ja päiväkotiverkkoon. Käyttötalouden menojen kasvun lisäksi tulevien vuosien markkinakorkotasot tulevat olennaisesti vaikuttamaan siihen, kuinka syvästi alijäämäiseksi kunnan talous tulee kääntymään. Tulorahoituksen osalta epävarmuudet liittyvät verotulojen tulevaan kehitykseen ja valtionosuusrahoituksen tasoon. Kunnan tulorahoituksen kehitys on jäänyt käyttö- ja investointitalouden kasvusta, joka osaltaan on syventänyt ja tulee syventämään kunnan kokonaistalouden rahoitusvajetta. Rahoitusvajeen kasvu on osaltaan johtanut velkaantumisen kroonistumiseen. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä kunnalle oli poikkeuksellisesti muodostunut 18,1 milj. euroa rahoitusylijäämää edelliseltä viideltä vuodelta, joka on seurausta edellisten vuosien poikkeuksellisen suurista luovutustuloista ja mm. valtion koronatuesta. Rahoitusylijäämä tulee nopeasti syödyksi tulevina vuosina ja kunnalle kertyy merkittävästi rahoitusvajetta.

Talousarviokehys 2026 on laadittu siten, että siinä on otettu huomioon kunta-alan palkkaratkaisun vaikutukset, hankintasopimusten indeksikorotukset ja muut tiedossa olevat muutokset vuoden 2025 talousarvioon verrattuna. Kunnan käyttötalouden kasvu on pyritty rajaamaan 1,5 prosenttiin,

mutta pelkästään palkankorotukset ja TE-kustannukset kasvattavat käyttötalouden kehystä 2,7 prosenttia vuoden 2025 talousarvioon nähden. Kokonaisuudessaan toimintakatteen ennakoidaan kasvavan 4,4 prosenttia. Suunnitelmavuosille 2027 ja 2028 on kasvupaineita erityisesti työllisyydenhoidosta ja väistötilakustannuksista johtuen, mutta kasvu pyritään pitämään aisoissa käytettävissä olevilla keinoilla ja sopeutustoimilla. Talousarviokehyksessä tilikauden tulosen nuste on 4,9 milj. euroa negatiivinen ja kokonaistalouden rahoitusvaje (=toiminnan ja investointien rahavirta) asettuu -27,4 milj. euroon. Toimialojen kehykset sisältävät kestävä kasvun NUUKA-ohjelman sopeutustoimenpiteet niiltä osin, kun niistä on tehty päätökset.

## **Talousarviokehys 2026**

Talousarviokehys vuodelle 2026 on tehty ulkoisten ja sisäisten tuottojen ja kulujen pohjalta. Käyttötalouden kehys on annettu toimiala- ja liikelaitostasolla nettomääräisenä (=toimintakate). Enimmäisinvestoinnit on kehyksessä määritelty bruttomääräisenä. Investointikehys vuodelle 2026 on 51,4 milj. euroa.

Talousarviokehysten asettamisessa on huomioitu NUUKA-ohjelman talouden tavoitteiden rinnalla vuoden 2025 talousarvio sekä vuoden 2025 tilinpäätösennuste. Kehysvalmistelun lähtökohtana on käyttötaloudessa ollut vuoden 2025 talousarvio ja vuoden 2025 talousarvioon tehty muutokset (uudet vakanssit, pysyvät määrärahojen muutokset osavuositarkastuksissa). Tämän lisäksi toimialoja ja liikelaitoksia on ohjeistettu huomioimaan keskeisiä toiminnallisia ja taloudellisia muutoksia, joita lähtöpohjana ollut vuoden 2025 talousarvio ja vuoden 2025 tilinpäätösennuste eivät sisällä.

Toimialojen ja liikelaitosten kehusehdotusten pohjalta on käyty neuvottelut toimialoittain, jonka jälkeen kehykseen on tehty tarvittavia muutoksia kustannusten kasvun hillitsemiseksi. Merkittävimpiä muutoksia toimialojen kehyksissä ovat palkankorotusten vaikutukset (2,6 milj. euroa), palvelusetelikustannusten kasvu (1,2 milj. euroa) työttömyysetuuksien ennakoitu kasvu ja työllisyydenhoidon kustannukset (0,6 milj. euroa) ja oppimisen tuen uudistus (0,7 milj. euroa). Kuntatasoisen kehyksen toimintakate on noin 127,7 milj. euroa, joka on 5,4 milj. euroa (4,4 %) kuluvan vuoden talousarviota heikompi.

Tuloissa merkittävimpiä muutoksia vuoteen 2025 verrattuna on maankäyttökorvausten tuloutusten kasvu, maa-alueiden vuokratuottojen kasvu ja väistötilakustannusten vaikutukset sisäisiin vuokratuottoihin. Olennaisia muutoksia toimintatuotoissa ja -kuluissa on eritelty tarkemmin toimiala- ja liikelaitoskohtaisissa kehyslaskelmissa.

Kehyksen vuoden 2026 verotuloarvio perustuu Kuntaliiton 5/2025 veroennustekehikkoon. Kunnallisveroon ei esitetä talousarviokehyksessä muutoksia. Kiinteistöveroprosenttien oletetaan kehyksessä säilyvän kuluvan vuoden tasossa. Kunnallisverotulojen osalta kuva tarkentuu vielä syksyn aikana, kun vuoden 2024 valmistuvasta verotuksesta saadaan ensimmäiset ennakkotiedot. Kehyksessä kunnallisverotulojen arvioidaan kasvavan kuluvan vuoden talousarviosta noin 3,9 milj. euroa (4,2 %) ja vuoden 2024 tilinpäätöstasosta noin 8,4 milj. euroa (9,4 %). Verotulojen kasvun tulisi jatkua tulevaisuudessa huomattavasti aiempaa suuremmalla tasolla, jotta tulorahoitus pysyisi palvelutuotannon kustannuskehityksen perässä. Kokonaisuudessaan verotulojen ennakoidaan kasvavan vuoden 2025 talousarvioon nähden 3,2 prosenttia. Huomionarvoista on, että kuluvan vuoden verotuloennuste on huomattavasti talousarviota heikompi, ja ennusteeseen nähden verotulojen ennakoidaan kasvavan 7,1 milj. euroa (6,4 %).

Valtionosuuksien taso vuodelle 2026 on 32,5 milj. euroa, joka on 0,6 milj. euroa (-1,9 %) vuoden 2025 alkuperäistä talousarviota pienempi. Valtionosuuksissa näkyy kaikista eniten alle 18-vuotiaiden määrän lasku, joka heijastuu heti valtionosuuksien tasoon. Lisäksi verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen arvioidaan pienentävän Nurmijärven valtionosuuksia noin 0,1 milj. euroa.

Kokonaisuudessaan verorahoitus kasvaa 2,1 prosenttia samalla kun palvelutuotannon nettomenot kasvavat 4,4 prosenttia.

Rahoituserien on kehityksessä arvioitu toteutuvan jonkin verran vuoden 2025 talousarviota parempina. Kehitykseen vaikuttaa erityisesti markkinakorkojen laskut aikaisempiin ennusteisiin verrattuna. Korkokulujen ennakoidaan kasvavan 14,9 prosenttia vuoden 2024 tilinpäätöstä ja 16,2 prosenttia vuoden 2025 tilinpäätösennustetta suurempina. Nurmijärven Sähkön maksaman osingon ennakoidaan pysyvän aiemmalla tasolla.

Kunnan vuosikate asettuu kehityksessä 22,5 milj. euroon. Vuosikatteella kyetään rahoittamaan investoinneista noin 43,8 prosenttia, jonka perusteella nettolainanoton arvioidaan asettuvan 20,3 milj. euroon. Kunnan lainakannan arvioidaan nousevan 231,5 milj. euroon vuoden 2026 loppuun mennessä. Kunnan tilikauden alijäämä asettuu kehityksessä -4,9 milj. euroon.

Käyttötalouden toimiala- ja liikelaitoskohtainen sopeutettu nettokehys (=toimintakate) vuodelle 2026 ehdotetaan olevan seuraava:

|                                  | Kehys 2026          | Talousarvio 2025    | Muutos TA25-KEH26 (euroa) | Muutos TA25-KEH26 (prosenttia) |
|----------------------------------|---------------------|---------------------|---------------------------|--------------------------------|
| Konsernipalveluiden toimiala     | -10 268 461         | -18 003 123         | -7 669 662                | -43,0 %                        |
| Sivistys- ja hyvinvointitoimiala | -125 540 090        | -112 144 110        | -13 395 980               | 11,9 %                         |
| Ympäristötoimiala                | 294 875             | 203 611             | 91 264                    | 44,8 %                         |
| Aleksia liikelaitos              | 67 907              | 106 864             | -38 957                   | -36,5 %                        |
| Nurmijärven Vesi -liikelaitos    | 7 793 949           | 7 541 855           | 252 094                   | 3,3 %                          |
| <b>Yhteensä</b>                  | <b>-127 651 820</b> | <b>-122 294 903</b> | <b>-5 356 917</b>         | <b>4,4 %</b>                   |

Investointien bruttomääräinen enimmäistaso vuodelle 2026 ehdotetaan olevan seuraava:

|                    | Kehys 2026  | Talousarvio 2025 | Muutos TA25-KEH26 (euroa) | Muutos TA25-KEH26 (prosenttia) |
|--------------------|-------------|------------------|---------------------------|--------------------------------|
| Bruttoinvestoinnit | -51 400 000 | -38 345 000      | -13 055 000               | 34,1 %                         |

## Esittelijä

Kunnanjohtaja

## Esitys

Kunnanhallitus päättää

1. hyväksyä talousarviokehityksen vuodelle 2026 sekä talousarvion laadintaohjeen,
2. valtuuttaa talousjohtajan tekemään tarvittaessa kehitykseen toimialojen sekä liikelaitosten välisiä kehysmuutoksia toimialajohtajien ja liikelaitosten johtajien yhteisiin esityksiin perustuen
3. valtuuttaa talousjohtajan tekemään tarvittaessa tekniset korjaukset talousarvion laadintaohjeeseen,
4. toteaa, että talousarviokehystä muutetaan tarpeen mukaan, mikäli meno- ja tuloarvioihin syntyy oleellisia poikkeamia talousarviovalmistelun alkuvaiheessa.

## Valmistelija

talousjohtaja Erno Kontio, erno.kontio(at)nurmijarvi.fi

taloussuunnittelupäällikkö Maiju Paaso, maiju.paaso(at)nurmijarvi.fi

**Päätös**